

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права, кримінології, цивільного
та господарського права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан юридичного факультету

С.В. Матвеев

РОБОЧА ПРОГРАМА

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

підготовки _____ другий (магістерський) рівень _____
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань _____ 29 «Міжнародні відносини» _____
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності _____ 292 «Міжнародні економічні відносини» _____
(код і найменування спеціальності)
професійної програми _____ «Міжнародні економічні відносини» _____
(найменування освітньої програми)
тип дисципліни _____ професійної та практичної підготовки _____

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньої програми

С.О.Радзієвська

Кафедрою кримінального права, кримінології,
цивільного та господарського права
протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

к.ю.н. Шаповалова І.В.

Розробники: **Соловйова Аліна Миколаївна**, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального права, кримінології, цивільного та господарського права.

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: дисципліна «Право Європейського Союзу» є наявність базових знань з правознавства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є сукупність знань та уявлень про право ЄС як окрему правову систему, історію її формування та розвитку, основні галузі та інститути, зміст, особливості та порядок утворення основних норм та інститутів права ЄС.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредитів ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є допомога здобувачу вищої освіти – майбутнім юристам - у засвоєнні основ права Європейського Союзу, в обсязі, необхідному для розуміння правотворчої та організаційної діяльності інститутів Союзу на основі установчих договорів та в контексті *acquis communautaire* західної правової традиції. При вивченні цієї дисципліни важливо розуміти загальну полісистемність, багаторівневність і динамізм розвитку європейського права, в якому правова система Європейського Союзу відіграє провідну роль, тісно взаємодіючи з іншими правовими системами (національними, субрегіональними, регіональними, міжрегіональними та глобальними).

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є формування розуміння сутності та особливостей інтеграційних процесів у Європі, основних теоретичних засад і генези європейської єдності, інституційних, правових, економічних аспектів функціонування Європейського Союзу, євроінтеграційної політики України.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Право Європейського Союзу» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК 5	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 1	Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.
СК 6	Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн.
СК 7	Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.
СК 8	Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юнктурних змін.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 5	Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.
ПРН 6	Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.
ПРН 11	Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів

	міжнародних економічних відносин.
ПРН 12	Визначати гео економічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	сем	пз	інд	с.р		л	сем	пз	і	с.р
Змістовний модуль 1.												
Тема 1. Зовнішні зв'язки і структура правової системи Європейського Союзу	15	2	2	-	-	11	15	-	-			15
Тема 2. Установчі договори в правовій системі Європейського Союзу	15	2	2	-	-	11	15	-	-			15
Тема 3. Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	15	2	2	-	-	11	15	1	-			14
Тема 4. Зовнішня й безпекова політики Союзу	15	3	3			9	15	1	1			13
Тема 5. Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	15	2	2			11	15	1	-			14
Разом за змістовим модулем 1	75	11	11	-	-	53	75	3	1	-	-	71
Змістовний модуль 2.												
Тема 6. Ринкові свободи Європейського союзу	15	3	3	-	-	9	15	1	1	-	-	13
Тема 7. Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	15	3	3	-	-	9	15	1	1	-	-	13
Тема 8. Правові основи екологічної й соціальної політики Союзу	15	3	3	-	-	9	15	1	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	45	9	9	-	-	27	45	3	3	-	-	39
<i>Усього годин</i>	120	20	20	-	-	80	120	6	4	-	-	110

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. ЗОВНІШНІ ЗВ'ЯЗКИ І СТРУКТУРА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

- Західна правова традиція як основа європейського права
- Передумови європейської інтеграції в новітній історії
- Вузьке і широке тлумачення європейського права

Тема 2. УСТАНОВЧІ ДОГОВОРИ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ СОЮЗУ

- Установчі договори в розвитку правової системи Союзу
- Чинні установчі договори Союзу
- Дія актів і принципів, на які посилаються установчі договори

Тема 3. ІНСТИТУТИ СОЮЗУ, ЇХ ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Інститути Європейського Союзу
- Законотворча діяльність інститутів Союзу
- Консультативні органи Союзу

Тема 4. ЗОВНІШНЯ І БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКИ СОЮЗУ

- Основи зовнішньополітичної діяльності Союзу
- Зовнішня компетенція Союзу
- Політика Союзу в сфері безпеки

Тема 5. ПРОСТІР СВОБОДИ, БЕЗПЕКИ І ЮСТИЦІЇ СОЮЗУ

- Концепція «простору свободи, безпеки і юстиції»
- Прикордонна політика
- Співробітництво в сфері юстиції
- Співробітництво поліцій
- Судова системи Союзу

Тема 6. РИНКОВІ СВОБОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

- Загальні засади «ринкових свобод» Союзу
- Свобода руху товарів
- Свобода руху осіб і послуг
- Свобода руху капіталів і платежів

Тема 7. КОНКУРЕНТНИЙ ПОРЯДОК І ФІНАНСОВІ «ПОЛІТИКИ» СОЮЗУ

- Конкурентне (антимонопольне) право Союзу
- Податкові положення права ЄС
- Економічна і валютна політика Союзу

Тема 8. ПРАВОВІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СОЮЗУ

- Основи права Союзу в сфері захисту довкілля
- Положення про транспорт, промисловість та енергетику
- Правові основи соціальної політики Союзу

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Зовнішні зв'язки і структура правової системи Європейського Союзу	2	-
2	Установчі договори в правовій системі Європейського Союзу	2	-
3	Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	2	1
4	Зовнішня й безпекова політики Союзу	3	1
5	Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	3	1
6	Ринкові свободи Європейського союзу	3	1
7	Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	3	1
8	Правові основи екологічної й соціальної політики Союзу	3	1
Усього годин		20	6

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Зовнішні зв'язки і структура правової системи Європейського Союзу	2	-
2	Установчі договори в правовій системі Європейського Союзу	2	-
3	Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	2	-
4	Зовнішня й безпекова політики Союзу	3	-
5	Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	3	1
6	Ринкові свободи Європейського союзу	3	1
7	Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	3	1
8	Правові основи екологічної й соціальної політики Союзу	3	1
Усього годин		20	4

9. Теми лабораторних робіт

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено навчальним планом	-	-
Усього годин			

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Зовнішні зв'язки і структура правової системи Європейського Союзу	11	15
2	Установчі договори в правовій системі Європейського Союзу	11	15
3	Інститути Союзу, їх правотворча діяльність	11	14

4	Зовнішня й безпекова політики Союзу	9	13
5	Простір свободи, безпеки і юстиції Союзу	11	14
6	Ринкові свободи Європейського союзу	9	13
7	Конкурентний порядок і фінансові «політики» Союзу	9	13
8	Правові основи екологічної й соціальної політики Союзу	9	13
Усього годин		80	110

11. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. ЗОВНІШНІ ЗВ'ЯЗКИ І СТРУКТУРА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Класифікація норм відповідно до їхніх соціально-правових характеристик та їх ролі у здійсненні інтеграції.
- Європейське економічне співтовариство та його вплив на формування Європейського права.
- Роль у становленні права ЄС права Об'єднання вугілля та сталі.
- Європейське співтовариство з атомної енергії.
- Сучасний стан розвитку інтеграції в Європі.

Тема 2. УСТАНОВЧІ ДОГОВОРИ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Співвідношення нормативних актів ЄС з міжнародним правом.
- Договір про заснування Європейського економічного співтовариства 1957 р.
- Єдиний Європейський Акт 1986 р.
- Договір про Європейський Союз 1992 р.
- Ніццький договір про внесення змін та доповнень до Договору про Європейський Союз, Договорів про заснування Європейських Співтовариств та деяких пов'язаних з ними актів 2001 р.
- Лісабонський Договір про ЄС 2009 р.
- Роль рішень Суду ЄС в системі нормативних актів ЄС.

Тема 3. ІНСТИТУТИ СОЮЗУ, ЇХ ПРАВОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Історія створення Європейського Союзу.
- Подальший розвиток права Європейського Союзу після Маастрихтських угод.
- Структура та діяльність Суду ЄС.
- Умови прийняття нових членів до ЄС.

Тема 4. ЗОВНІШНЯ Й БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКИ СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.
- Написати реферат на тему: «Європейська оборонна агенція».

Тема 5. ПРОСТІР СВОБОДИ, БЕЗПЕКИ І ЮСТИЦІЇ СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Позови про визнання правових актів недійсними.
- Позови, що виникають з відповідальності.
- Застосування національного законодавства в практиці Суду ЄС.

- Позови, що подаються державами-членами ЄС.
- Позови, що подаються громадянами ЄС.
- Скарга на незаконність в практиці Суду ЄС.

Тема 6. РИНКОВІ СВОБОДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Рух платежів.
- Рух капіталів.
- Джерела правового регулювання вільного руху капіталів території країн Західної Європи.
- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ).
- Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР).
- «Клубні» міжбанківські системи на території Західної Європи.

Тема 7. КОНКУРЕНТНИЙ ПОРЯДОК І ФІНАНСОВІ «ПОЛІТИКИ» СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Право ЄС в сфері приватної конкуренції.
- Процесуальні норми щодо конкуренції.

Тема 8. ПРАВОВІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ Й СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СОЮЗУ

- Опрацювати нормативно-правові акти, основну та додаткову літературу з навчальних тем.
- Скласти плани-конспекти підготовки до семінарських занять, зробити тези виступів.

Питання, винесені на самоопрацювання :

- Джерела правового регулювання прав людини на території країн-членів ЄС.
- Регіональна політика в сфері соціального забезпечення.
- Захист прав людини в Європейському суді з прав людини.
- Свобода пересування осіб.
- Позасудові механізми захисту прав і свобод.
- Процесуальні гарантії. Матеріальні гарантії прав і свобод людини і громадянина.
- Основні положення Лісабонського договору.

Індекс гендерної рівності та гендерна культура у Європейському Союзі.

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диф.заліку)

1. Склад, територія та офіційні мови Європейського Союзу. Умови та порядок вступу нових держав-членів.
2. Історичні передумови та етапи утворення Європейського Союзу.
3. Паризький договір 1951 року, утворення ЄСВС та початок формування європейського права.
4. Римські угоди 1957 року, утворення ЄЕС та Євратома як передумова становлення європейського права.
5. Маастрихтський договір 1992 року та утворення Європейського Союзу.
6. Характеристика Конституційного договору Європейського Союзу 2007 року.
7. Основні положення Лісабонського договору про реформу Європейського Союзу.
8. Поняття права Європейського Союзу. Право Європейського Союзу та європейське право.
9. Співвідношення права Європейського Союзу, міжнародного і національного права держав-членів.
10. Верховенство права ЄС.
11. Пряма дія права ЄС.
12. Принципи права Європейського Союзу.
13. Джерела первинного права Європейського Союзу.
14. Джерела вторинного права Європейського Союзу.
15. Джерела прецедентного права Європейського Союзу.

16. Договір про Європейський Союз в редакції Лісабонського договору: загальна характеристика

17. Договір про функціонування Європейського Союзу в редакції Лісабонського договору: загальна характеристика.

18. Регламенти Європейського Союзу: поняття та юридичні властивості.

19. Директиви Європейського Союзу: поняття та юридичні властивості.

20. Рішення, рекомендації та висновки Європейського Союзу: поняття та юридичні властивості.

21. Поняття і загальна характеристика компетенції Європейського Союзу.

22. Категорії компетенції Європейського Союзу.

23. Основні принципи компетенції Європейського Союзу (принцип наділення компетенцією, принцип субсидіарності, принцип пропорційності).

24. Внутрішня (внутрішньополітична) компетенція Європейського Союзу.

25. Зовнішня (зовнішньополітична) компетенція Європейського Союзу.

26. Організаційний механізм Європейського Союзу: загальна характеристика.

27. Європейський парламент: склад і порядок формування, організація роботи.

28. Функції та повноваження Європейського парламенту.

29. Правовий статус депутата Європейського Парламенту.

30. Європейська Рада: її статус та повноваження.

31. Порядок роботи та прийняття рішень Європейською Радою.

32. Рада Європейського Союзу: склад і порядок формування, організація роботи.

33. Функції та повноваження Ради Європейського Союзу.

34. Європейська комісія: склад і порядок формування, організація роботи.

35. Функції та повноваження Європейської комісії.

36. Суд Європейського Союзу: структура, склад, порядок формування і діяльності.

Правовий статус суддів та генеральних адвокатів.

37. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: загальна характеристика.

38. Основні види позовів, що розглядаються Судом Європейського Союзу.

39. Непряма (преюдиціальність) юрисдикція Суду Європейського Союзу.

40. Правовий статус Трибуналу.

41. Правовий статус Європейської рахункової палати.

42. Правовий статус консультативних органів Європейського Союзу (Економічний і соціальний комітет, Комітет регіонів).

43. Правовий статус Європолу.

44. Законодавчі процедури в ЄС.

45. Бюджетний процес в системі європейського права.

46. Основи правового статусу людини і громадянина в Європейському Союзі: поняття, джерела, система.

47. Хартія Європейського Союзу про основні права: загальна характеристика

48. Громадянство Європейського Союзу.

49. Принципи правового статусу людини і громадянина в Європейському Союзі.

50. Основні права і свободи особи в Європейському Союзі.

51. Гарантії прав і свобод людини і громадянина в Європейському Союзі.

52. Правові основи єдиного внутрішнього ринку ЄС: загальна характеристика.

53. Принцип вільного пересування товарів у рамках єдиного внутрішнього ринку ЄС.

54. Принцип вільного пересування працівників у рамках єдиного внутрішнього ринку ЄС.

55. Принцип свободи установи в рамках єдиного внутрішнього ринку ЄС.

56. Принцип свободи надання послуг в рамках єдиного внутрішнього ринку ЄС.

57. Принцип свободи пересування капіталів і здійснення платежів в рамках єдиного внутрішнього ринку ЄС.

58. Поняття і основні елементи економічного і валютного союзу в рамках ЄС. Правові форми координації економічної політики держав-членів.

59. Правовий режим єдиної валюти ЄС - євро.

60. Правовий статус Європейської системи центральних банків та Європейського центрального банку.

61. Антимонопольна та конкурентна політика ЄС.

62. Митна політика ЄС.

63. Корпоративне право ЄС.

64. Екологічна та аграрна політика ЄС.

65. Соціальне і трудове право ЄС.

66. Енергетичне і транспортне право ЄС.

67. Правове регулювання в галузі освіти, науки і культури в ЄС.

68. Право інтелектуальної власності ЄС.

69. Кримінальна політика та законодавство ЄС у сфері боротьби з міжнародним тероризмом.

70. Шенгенське право: загальна характеристика. Поняття «шенгенських досягнень».

71. Єдина (шенгенська) віза. Інші категорії віз за законодавством Європейського Союзу.

72. Правове регулювання взаємовідносин України та Європейського Союзу.

73. Угода про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом: загальна характеристика.

74. Сучасний стан та перспективи розвитку відносин відносин України з ЄС.

13. Методи навчання

1. Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія тощо); методи візуалізації (презентація, графічна та таблична ілюстрація, метод демонстрацій тощо); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

2. Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (метод візуалізації (презентація, графічна та таблична ілюстрація, метод демонстрацій та інші); дослідницький метод, пошуковий метод (робота з навчально-методичною літературою: рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо); метод проблемного виконання, репродуктивний метод.

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Право Європейського Союзу» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді: *усного та письмового опитування, фронтального опитування, доповідей, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних завдань тощо.*

- для модульного контролю у вигляді: *письмової відповіді (теоретичні питання, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач тощо).*

- для підсумкового контролю у вигляді *диференційованого заліку у формі письмової відповіді (теоретичні питання, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач тощо).*

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.

- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку.

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» є підсумковий контроль – диференційований залік.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Для оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються контрольні заходи у формі поточного, модульного та підсумкового контролю знань у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Поточний контроль

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни. Оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти для дисципліни «Право Європейського Союзу» відбувається за такими рекомендованими балами:

Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Кількість балів
<i>Аудиторна робота</i>	
Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач тощо	1-5
Тестування	1-5
Ділова гра, практичний кейс тощо	1-10
Інші види аудиторної роботи*	
<i>Самостійна робота</i>	
Реферат, есе тощо	1-10
Інші види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо); написання наукової статті, участь у конкурсах студентських робіт тощо)	1-10
Інші види самостійної роботи*	
Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-50

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Модульний контроль

Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу» передбачає виконання двох модульних контрольних робіт. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» оцінюється в **10 балів**. Максимальна сумарна кількість балів за модульний контроль складає **20 балів**.

Здобувач вищої освіти допускається до підсумкового контролю у разі набрання ним за результатами поточного та модульного контролю не менше **20 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння (змістового модуля) навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумковий контроль

Максимальна кількість балів за диференційований залік з навчальної дисципліни «Право Європейського Союзу» складає **40 балів**.

Для визначення ступеня засвоєння навчальної дисципліни та контрольного оцінювання знань здобувачів вищої освіти за підсумковим контролем застосовуються критерії у відповідності до «Положення про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумкова оцінка переводиться у національну систему оцінювання і шкалу ECTS згідно таблиці:

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену курсової роботи (проекту), практики	для заліку (диференційованого заліку)
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота								Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Самостійна робота			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		T8		
3	3	4	4	4	4	4	4	10	40	100
Модульний контроль				1 - 10	Модульний контроль			2 - 10		

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	40	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «Право Європейського Союзу» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Основна

1. Абдуллаєв Р. Генеза та сучасний стан правового регулювання інституту санкцій у праві Європейського Союзу // *Юридичний вісник*. - 2018. - № 1. - С. 98-102.

2. Божко В. М. Порівняльно-правовий аналіз особливостей проходження публічної служби в Україні та Європейському Союзі // *Приватне та публічне право*. - 2018. - № 3. - С. 84-90.
3. Булижсин І. В. Правове регулювання процедур банкрутства у країнах Європейського Союзу // *Приватне та публічне право*. - 2017. - № 4. - С. 44-48.
4. Гердеген М. Європейське право / Пер. з німецької. - К.: «К.І.С.», 2008. - 528 с.
5. Договір про Європейський Союз (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року)
6. Договір про заснування Європейської Спільноти (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року).
7. Ніццький договір про внесення змін та доповнень до Договору про Європейський Союз, Договорів про заснування Європейських Співтовариств та деяких пов'язаних з ними актів (2001/C80/01).
8. *Право Європейського Союзу: Підручн.* / За ред. Р.А. Петрова. – К.: Істина, 2017. – 384 с.
9. *Право Європейського Союзу: підручник* / [Р.А. Петров (кер. авт. кол.), А.О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.]; за ред. Р.А. Петрова. – Вид. 9-те, змінене і допов. – Харків : Право, 2019. – 442 с.
10. European Neighbourhood and Partnership Instrument. Ukraine. Country Strategy. Paper 2007-2013. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : enpi_csp_ukraine_en.pdf.

11. Визначення *acquis* ЄС [Електронний ресурс], – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-nlargement/policy/glossary/terms/acquis>

Допоміжна

1. *Право Європейського Союзу: підручник* / за ред. В. І. Муравйова. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 704 с
2. Правове забезпечення адаптації інвестиційної моделі розвитку економіки України та ринків фінансових послуг до права Європейського Союзу: монографія / [С. В. Глібко, Н. М. Внукова, О. О. Дмитрик та ін.] ; за ред. А. П. Гетьмана, Є. М. Білоусова, Г. В. Анісімової. Харків : Право, 2017. 400 с.
3. Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. докторантів, молодих учених та здобувач вищої освіти, 27 квіт. 2018 р., Харків / Київ нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі", Сум. нац. аграр. ун-т, Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т", ДВНЗ "Херсон. держ. аграр. ун-т", Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. Харків : Лідер, 2018. 87 с.
4. Соскін О. І., Матвійчук А. М., Матвійчук Н. О. ЄС та місцеве самоврядування: досвід вишеградських міст та українська перспектива: Науково-методичний посібник / За загальною ред. О. І. Соскіна. – К.: Вид-во «Інститут суспільної трансформації», 2008. - 56 с.
5. Смирнова К. Імплементация положень про конкуренцію в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом / К. Смирнова // *Право України : Юридичний журнал / МінЮст України*. – 2019. – №8. – С. 75 - 82.
6. Федорова А. Місце та роль соціальної політики в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом / А. Федорова // *Право України : Юридичний журнал / МінЮст України*. – 2015. – №8. – С. 93 - 101.
7. Форманюк В. Уніфікація та гармонізація договірного права Європейського Союзу / В. Форманюк // *Юридичний вісник*. – 2015. – №1. – С. 183 - 190.
8. Шелковнікова Ю. Спільна зовнішня політика країн ЄС / Ю. Шелковнікова // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. – К., 2010. – Вып. 88, ч. 1. – С. 77–78.
9. Яковюк І. Особливості впливу наднаціональної організації на державний суверенітет країн-кандидатів та країн-сусідів (на прикладі Європейського Союзу) // *Вісник Академії правових наук України*. — 2010. — № 3. — С. 19-31.
10. Яковюк І. В. Європейський Парламент: динаміка правового статусу // *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. — 2014. — Вип. 27. — С. 62-76.
11. Denhardt R. B. The New Public Service: Serving Rather Than Steering / R. B. Denhardt, J. V. Denhardt // *Public Administration Review*. – 2000. – Vol. 60. – P. 549–559.

12. Błaś A. Administracja publiczna w dobie globalizacji, w: A. Błaś, J. Boć, J. Jeżewski, Administracja publiczna, Wrocław 2003, 243 s.

20. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. www.europa.eu.int – офіційний сайт Європейського Союзу
2. eur-op.eu.int – європейське агентство офіційних публікацій.
3. www.europarl.eu.int – Європейський парламент.
4. curia.eu.int/en – Суд ЄС.
5. www.ecb.int – Європейський центральний банк.
6. www.eea.eu.int – Європейське агентство із навколишнього середовища.
7. www.aes.org.ru – Асоціація Європейських досліджень.
8. www.eel.nl – Екологічне законодавство ЄС
9. [.http://rada.gov.ua/](http://rada.gov.ua/) – офіційний сайт Верховної Ради України
10. <https://www.kmu.gov.ua/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України
11. [.http://www.mlsp.gov.ua](http://www.mlsp.gov.ua) – офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
12. [. https://www.president.gov.ua/documents](https://www.president.gov.ua/documents) – офіційний сайт Президента України
13. <https://minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України.
14. <https://lawyersunion.org.ua> – сайт Співки юристів України
15. [. http:// www.drs.gov.ua](http://www.drs.gov.ua) › regulations - – Нормативно-правові акти України
16. [. http://www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua) – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
17. [http:// nlu.org.ua](http://nlu.org.ua) – Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого
18. [. http://pravo.biz.ua/](http://pravo.biz.ua/) -Pravo.biz.ua : юридична бібліотека
19. [. http://law.biz.ua/books/0023/0204.ht](http://law.biz.ua/books/0023/0204.ht) - Електронна юридична бібліотека
20. <http://www.pravoznavec.com.ua/> - Правознавець : електронна б-ка юрид. л-ри
21. [. http://lexlibrary.org/](http://lexlibrary.org/) - Електронна юридична бібліотека Лех
22. [. http://znatoki.net/](http://znatoki.net/) - Юридична бібліотека на Znatoki.net
23. <http://www.yur-info.org.ua/> - Юр-Инфо – сайт для юриста
24. [http:// www.coe.int](http://www.coe.int) -Рада Європи
25. [. http:// www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int) - Європейський суд з прав людини
26. [.http:// www.eurocourt.org.ua](http://www.eurocourt.org.ua) - Український портал практики Європейського суду з прав людини
27. [http:// www.chartesociale.coe.int](http://www.chartesociale.coe.int) - Європейська соціальна хартія